

Una punta metàl·lica de javelina de tipus “palmela” procedent de la Serratella (l'Alt Maestrat)

Jordi Rovira i Port*

Resum

En els arxius dels antics inventaris del Museu Arqueològic de Barcelona s'ha trobat una vella fitxa realitzada pel professor Bosch Gimpera molt probablement l'any 1919, d'una peça provinent de la col·lecció Senent, avui en dia desapareguda. L'esmentada fitxa fa referència a una punta lanceolada de javalina del tipus “Palmela”. L'interès de la peça arqueològica es degut a l'escassetat d'aitals troballes al nord del País Valencià.

Resumen

En los archivos de los antiguos inventarios del Museo Arqueológico de Barcelona, se ha encontrado una vieja ficha realizada por el profesor Bosch Gimpera en el año 1919, de una pieza procedente de la colección Senent, hoy en día desaparecida. La citada ficha hace referencia a una punta lanceolada de javalina del tipo “palmela”. El interés de la pieza arqueológica se debe a la escasez de dichos hallazgos en el norte del País Valenciano.

Al llarg dels primers decennis d'aquest segle, Senent Ibáñez, primer des de Castelló i, més tard, des d'altres punts del País Valencià com ara Alcoi, va dur a terme una notable tasca de prospecció i de recopilació d'informació en el camp de l'arqueologia. Així, col·laborà activament amb Pere Bosch Gimpera (Senent, 1923, 619-621; Bosch, Senent, 1923, 621-624) i fruit de la seva labor dilatada fou la constitució d'una interessant col·lecció particular que aplegava abundants materials arqueològics de procedències diverses i dels quals avui en desconeixem la seva ubicació. No obstant això, algunes de les peces arqueològiques dipositades en l'anomenada “Col·lecció Senent”, fóren identificades i inventariades pel professor Bosch Gimpera al llarg dels seus viatges d'estudi per terres valencianes i, concretament, castellonenques. Avui donarem a conèixer aquí la referència de la localització d'una interessant punta de javelina procedent de la localitat de La

Serratella, -situada en els estreps de llevant de la serra d'En Galceràn, en els límits entre les comarques de l'Alt Maestrat i la Plana Alta- i que havia format part de l'antiga col·lecció Senent.

En efecte, una de les fitxes dels antics inventaris de treball de Bosch Gimpera i el seu equip - formats amb la intenció de constituir un fons documental sobre materials arqueològics existents en nombroses institucions i col·leccions peninsulars-, es refereix succintament a una punta metàl·lica de javelina, assimilable al tipus “palmela”, la imatge de la qual ha arribat fins nosaltres mitjançant una deficient fotografia, positivada, aproximadament, a escala real. La fitxa, número 55.748, precisa que la peça procedeix de Serratella (*sic*), Castelló, i que es trobava dipositada a la ja esmentada Col·lecció Senent. La data que consta –1919– tal vegada es refereixi a l'any de la troballa o, més probablement, sigui la data de la fitxa. La fotografia que es conserva mos-

* Museu Arqueològic de Barcelona. Passeig Santa Madrona, 39-41. Parc de Montjuïc. 08038. Barcelona.

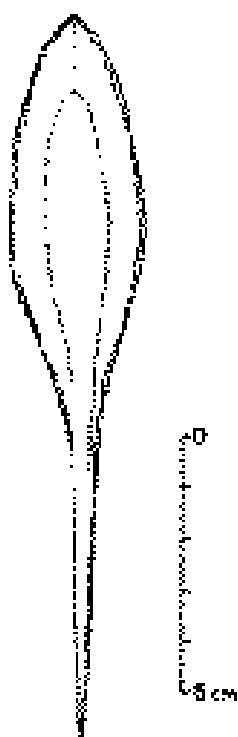

Fig. 1.- Punta de palmela de La Serratella.

tra una magnífica punta lanceolada amb un llarg peduncle de secció rectangular i molt punxegut en el seu extrem proximal. El cos, apareix quelcom engruixit, amb un marcat altiplà i un perímetre bisellat ample. La seva composició, probablement seria el coure aliat. Les dimensions aproximades són les

següents: 143 mil·límetres de llargària total i 27 mil·límetres d'amplada màxima (Fig.1).

L'interès de la peça, ultra les seves característiques tipològiques i la seva probable datació en el bronze antic, rau, sobretot, en el fet de l'escassetat d'aquest tipus de puntes en les zones septentrionals mediterrànies de la península ibèrica, inclòs el nord del territori valencià. Recordem, en aquest sentit, que es coneixen pocs exemplars al nord del riu Ebre –entre aquests, les antigues localitzacions de la Cova d'El Pany i del sepulcre de Sakulo– i que, pel que fa a la façana mediterrània de la Península, les troballes valencianes d'aquest tipus de puntes són escadusseres, malgrat l'exhumació de nous exemplars com ara els de la Cova Oriental del Peñón de la Zorra (Villena), que s'afegeixen als altres exemplars ja coneguts de la Cova de La Pastora (Alcoi) i El Cabezo Navarro (Ontinyent) i abric del Cingle de l'Ermità (Albocàsser), entre altres.

BIBLIOGRAFÍA

- BOSCH GIMPERA, P., SENENT IBAÑEZ, J.J. (1923): *La torre ibèrica de Lluçena del Cid*. Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, VI, 1915-1920, pp. 621-624. Barcelona.
- SENENT, J.J. (1923): *Estacions ibèriques entre el riu Cènia i el Millars*. Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, VI, 1915-1920, pp. 619-621. Barcelona.